

EVROPSKÁ UNIE

EVROPSKÁ KOMISE – GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

Rozloha: 4,233,262 km²

Počet obyvatel: 447,206,135 (2020)

ZÁKLADNÍ INFORMACE

Evropská komise je odpovědná za konkrétní oblasti politiky, které si vymezí pro své funkční pětileté období. Jednu či více oblastí má na starosti jeden komisař, který se do své funkce dostává na základě nominace členského státu EU (1 země = 1 komisař) a po schválení dalšími orgány EU. Komisařovo portfolio může být různě rozsáhlé. Obecně záleží na politickém programu, s nímž přichází navrhovaný předseda Evropské komise. Viz bod 6.

Pro samotnou realizaci vytyčených politických cílů jsou důležitými orgány tzv. generální ředitelství. Ty připravují konkrétní právní předpisy pro danou oblast. V čele generálních ředitelství stojí generální ředitel, který je přímo ze své funkce zodpovědný příslušnému komisaři. Viz bod Generální ředitelství.

Dále kromě generálních ředitelství může Evropská komise zřizovat tzv. útvary a výkonné agentury. Ty slouží k naplňování konkrétních programů EU. Viz bod Agentury.

VZTAHY MEZI EVROPSKOU KOMISÍ A JEJÍMI ORGÁNY

Vztahy mezi Evropskou komisí a jejími orgány (generálními ředitelstvími, útvary a výkonnými agenturami) je možné do značné míry přirovnat k fungování vlád v jednotlivých členských zemích.

Evropská komise totiž de facto představuje „vládu“, v jejímž čele stojí předseda Komise a několik místopředsedů. Jednotliví komisaři jsou odpovědní za naplňování „vládního programu“. K tomu jim primárně pomáhají generální ředitelství, která můžeme vnímat jako administrativní, technický a právní aparát (de facto „ministerstva“). Útvary a výkonné agentury fungují na podobném principu jako „vládní agentury“.

PRÁVNÍ ZÁKLAD FUNGOVÁNÍ

Evropská komise, potažmo generální ředitelství, funguje na základě zakládajících smluv Evropské unie. Jedná se o Smlouvu o Evropské unii, tzv. Maastrichtskou smlouvu (čl. 17) ve znění Lisabonské smlouvy, Smlouvu o fungování EU (čl. 234, 244 až 250, 290 a 291) ve znění Lisabonské smlouvy a o Smlouvu o jednotných orgánech - tzv. Slučovací smlouvu.

POSTAVENÍ KOMISAŘE A JEHO VZTAH K DALŠÍM ORGÁNŮM EVROPSKÉ KOMISE

Kandidát na post předsedy Komise je vybírán představiteli jednotlivých zemí v Evropské radě, přičemž by měly být respektovány výsledky voleb do Evropského parlamentu. Ke svému zvolení potřebuje podporu většiny členů Evropského parlamentu.

Kandidát na předsedu Komise vybírá potenciální místopředsedy a komisaře na základě návrhů členských zemí EU. Komisařů je dohromady 27, tj. jeden za každou zemi. Konkrétní portfolio přiděluje komisaři předseda Evropské komise. Obsahy i názvy těchto portfolioů mohou být modifikovány předsedou Komise. Seznam kandidátů musí schválit vedoucí představitelé členských zemí v Evropské radě.

Každý kandidát poté v Evropském parlamentu, respektive dle portfolio na příslušných výborech parlamentu, prezentuje svou vizi a odpovídá na otázky kladené poslanci. Každý výbor následně vypracuje posouzení odborných kvalit kandidáta a jeho odpovědí na otázky členů výboru a zašle je předsedovi Parlamentu. Parlament poté hlasuje o přijetí sboru komisařů jako celku. Na závěr jsou komisaři jmenováni do funkce Evropskou radou, a to kvalifikovanou většinou.

Komisaři mají zodpovědnost za všechna generální ředitelství a další útvary, která spadají do jejich portfolia. Nicméně některá portfolia nemusí obsahovat žádná generální ředitelství. Každému komisaři také asistuje jeho kabinet; místopředsedům Komise asistují generální sekretariáty.

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ A GENERÁLNÍ ŘEDITELÉ A JEJICH VZTAH K JINÝM ORGÁNŮM EVROPSKÉ KOMISE

Reforma v roce 1999 přinesla změnu v podobě toho, že se do té doby fungující číslování jednotlivých generálních ředitelství nahradilo používáním zkratk. Rovněž došlo ke změně počtu generálních ředitelství. V současné době jich funguje 33 – je možné je rozdělit do čtyř skupin – politické oblasti, vnější vztahy, vnitřní služby, obecné (administrativní) služby. Jejich působnost vychází z cílů a priorit Evropské komise, která je může zřizovat a rušit. Viz body Základní informace a Agentury + příloha.

Uspořádání jednotlivých ředitelství záleží na konkrétním portfoliu, a proto se značně liší jak z hlediska vnitřní organizace tak i velikosti. Z hlediska personálního složení se velikost DG průměrně pohybuje okolo 400 osob, ale samozřejmě s mnoha odchylkami. Samotní ředitelé generálních ředitelství jsou vysoce postavenými úředníky, kteří jsou zařazeni do skupin (zaměstnaneckých kategorií) administrativního aparátu. Tyto kategorie jsou označeny písmeny A, B, C, D, a LA a konkrétně ředitelé generálních ředitelství jsou zařazeni v kategorii AD, kdy se jedná o služebně nejstarší příslušníky administrativy s nejvyšší kvalifikací. Ředitelé generálních ředitelství jsou přímo odpovědnými příslušným komisařům. Do funkce jsou jmenováni Evropskou komisí na základě výběrového řízení.

SPOLUPRÁCE A KOMUNIKACE MEZI JEDNOTLIVÝMI ORGÁNY EVROPSKÉ KOMISE

Kolegium komise se obvykle schází jednou týdně (většinou ve středu). Během těchto jednání řeší zejména politicky citlivé záležitosti, které musí být projednány a schváleny ústně. Svá rozhodnutí schvaluje prostou většinou, přičemž každý komisař má rovnoprávné postavení. V praxi se však častěji používá zásada konsensu. Rozhodnutí jsou přijímána na základě kolektivní odpovědnosti.

Prostřednictvím tzv. prioritních projektů se zajišťuje úzká a flexibilní spolupráce celého kolegia.

Méně citlivé záležitosti jsou projednávány písemně. Projednávání záležitostí týkajících se např. administrativy nebo managementu pak může být delegováno na ředitele generálních ředitelství nebo na pověřeného komisaře, který rozhoduje za Komisi.

K urychlení práce se v průběhu let vyvinuly dvě zvláštní procedury: zmocňovací procedura - člen Komise je zmocněn samostatně rozhodnout o konkrétní, technické věci, aniž by tím byla zrušena společná odpovědnost celé Komise; oběhová (písemná) procedura - návrhy, na kterých panuje předpokládaná obecná shoda, se prostřednictvím generálního sekretariátu dávají písemně na vědomí jednotlivým službám a kabinetům komisařů. Nejsou-li do určité doby předloženy námitky ani připomínky, považuje se návrh za schválený.

VZTAH K ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVĚ

Problematika územní samosprávy není součástí *acquis communautaire*, EU tedy nepředepisuje její podobu, jednotlivé státy si mohou přizpůsobit její strukturu a fungování svým potřebám a zvyklostem. Je nicméně bedlivě sledována schopnost států aplikovat, implementovat a vynucovat právo EU i na subnárodní úrovni, a za tím účelem je podporováno budování správních kapacit a modernizační procesy ve veřejné správě. Zprostředkovaně se tak těmito otázkami některé struktury EU zabývají (např. Výbor regionů, dříve také GŘ pro konkurenceschopnost a růst, nově i GŘ REFORM které cílí na podporu vnitrostátních strukturálních reforem apod.).

Z hlediska finanční a strukturální podpory je nejdůležitější Generální ředitelství pro regionální a městskou politiku (REGIO). Regionální politika EU se primárně opírá o investice, které z velké části mají směřovat do méně rozvinutých evropských zemí a regionů s cílem pomoci jim zmírnit hospodářské, sociální a územní rozdíly. Cílem investic je dále podpora vytváření pracovních příležitostí, konkurenceschopnost, hospodářský růst, lepší kvalita života a udržitelný rozvoj.

Financování regionální politiky EU je realizováno prostřednictvím tří hlavních fondů – Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR), Fond soudržnosti (FS) a Evropský sociální fond (ESF). Financování je dále zajištěno skrze Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova a Evropský námořní a rybářský fond. Oba posledně zmiňované fondy společně utváří evropské strukturální a investiční fondy.

VZTAH K MODERNÍM TRENDŮM

(digitalizace, inovace, věda a výzkum – které instituce a jak je vykonávají)

Problematika inovací spadá pod více generálních ředitelství, přičemž nejvýraznější a nejrozsáhlejší část spadá do gesce Generálního ředitelství pro výzkum a inovace (RTD). Přesah do agendy inovací má mj. také Generální ředitelství pro komunikační sítě, obsah a technologie (CONNECT) nebo Výkonná agentura pro inovace a sítě (INEA).

Jednotlivé orgány, které se touto problematikou zabývají, se orientují na rozdílné oblasti. Nedochází u nich k výrazným překryvům, spíše se jednotlivé orgány vzájemně doplňují a celková působnost Evropské unie v oblasti inovací a digitalizace díky tomu zabírá široké pole působnosti – např. doprava, telekomunikace, digitální trh, věda a výzkum apod.

AGENTURY

Evropská komise může vedle generálních ředitelství zřizovat také tzv. útvary a výkonné agentury, a to na dobu určitou a s konkrétními úkoly, které souvisejí s řízením programů EU.

V současné době funguje celkem šest výkonných agentur a 16 útvarů. Např. Výkonná agentura pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast, jež spravuje převážnou část programů Erasmus+ či v případě útvarů se např. jedná o tzv. OLAF (Evropský úřad pro boj proti podvodům). Tento úřad primárně vyšetřuje podvodnou činnost týkající se rozpočtu EU, případy korupce v orgánech a institucích EU a závažného pochybení ze strany jejich pracovníků. Vypracovává také politiku boje proti podvodům. OLAF je součástí Evropské komise, je avšak na ní operativně nezávislý.

Foto: Sídlo Evropské komise, Belgie; pixabay.com

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Výstup vznikl v rámci projektu „Implementační jednotka Strategického rámce rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014 – 2020“, reg. č. CZ.03.4.74/0.0/0.0/15_019/0000125. Projekt je spolufinancován z prostředků Evropské unie, Evropského sociálního fondu.